

KIMMO JÄRVINEN

KYMIJOEN SEDIMENTTIEN KUNNOSTUSVAIHTOEHTOJEN VERTAILU

RAMBOLL

SISÄLTÖ

- Kymijoen sedimenttien pilaantuminen
- Mahdolliset kunnostusperiaatteet
- Vertailu
- Arvioita

KYMIJOEN SEDIMENTTIEN PILAANTUMINEN

KYMIJOKI

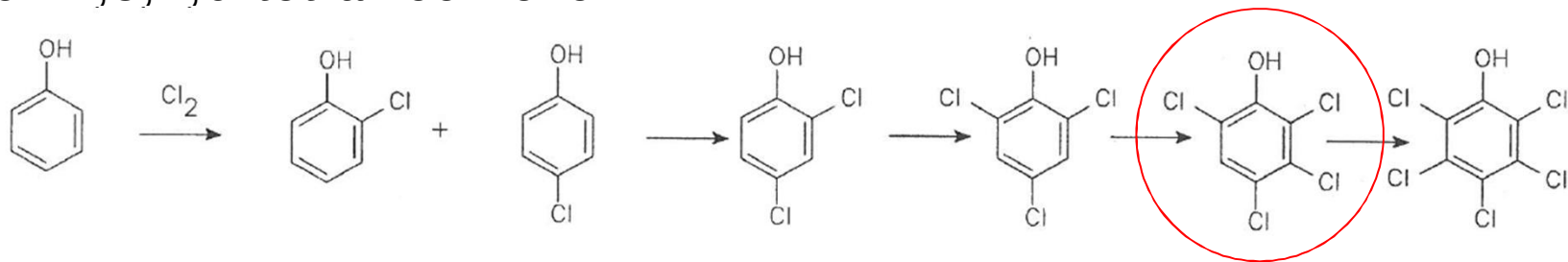
- Laskee Päijänteen vedet Suomenlahteen Kotkassa ja Ruotsinpyhtäällä
- Kuusankoskella sijaitsi Kymi Osakeyhtiön tehdas, joka valmisti sinisitymisenestoaine Ky-5:ttä
- Keskivirtaama 300 m³/s
  - Alivirtaama 65 m³/s
  - Ylivirtaama 816 m³/s
- Natura-alue Anjalankoskelta mereen (4250 ha)

RAMBOLL

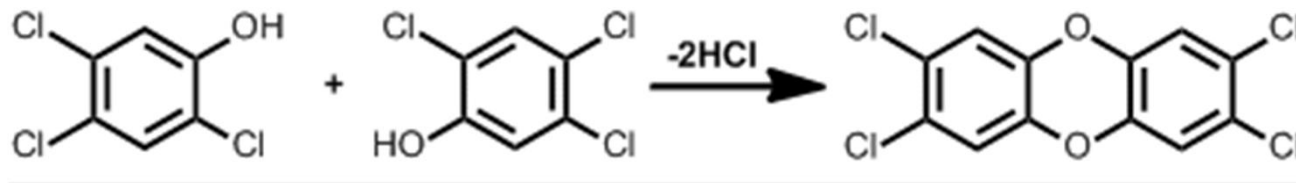

KY-5

- Kloorifenolipitoinen puutavaran sinisteytmisenestoaine. Täysin suomalainen tuote!
- Valmistus: fenolin klooraus -> syntyy seos jossa pääkomponentti on 2,3,4,6-tetrakloorifenoli

- Epäpuhtautena dimeerisiä polykloorauttuja dibentsodioksiineja (PCDD) ja -furaaneja (PCDF),

KESKEISET HAITTA-AINEET

	Ruoppaus- ja läjitysohje		Vaarallisen jätteen raja	Mitattu max pitoisuus
	Taso 1	Taso 2		
PCDD/-F*	20	500	15 000	1 060 000
Hg (mg/kg)	0,1	1	1000	33

*PCDD/F yksikkö on pg/g ITEQ

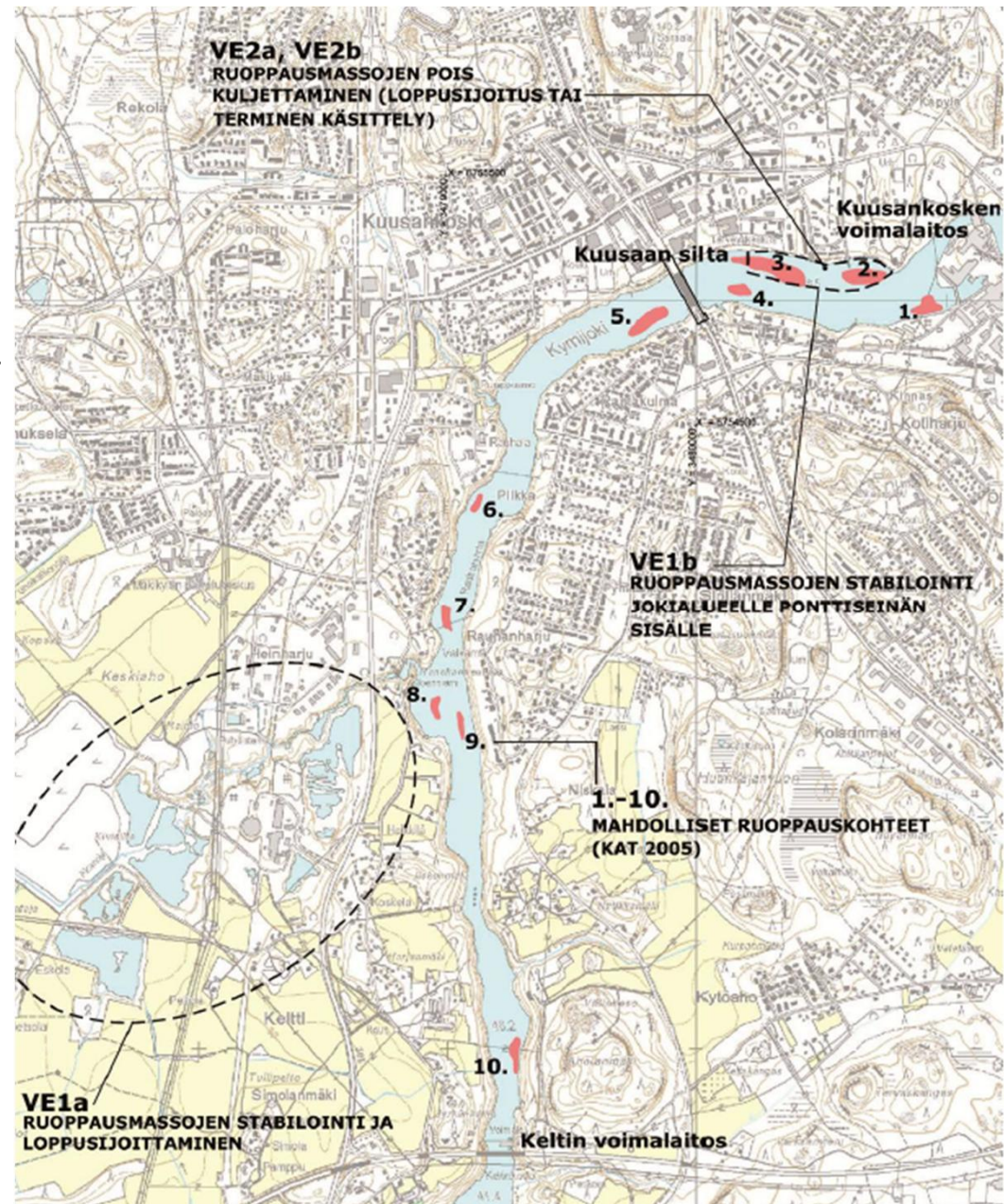
HUOM! Yleensäkin oltava erittäin huolellinen PCDD/-F analyysitulosten ja eri normien soveltamisessa (kertoimet ja suhtautuminen määrittämissärajien alittaviin tuloksiin erilaista) ☹

- POP-asetus (EU) sisältää PCDD/F: “Ensisijainen käsittely jätteille, jossa on yli ongelmajätteen olevia pitoisuuksia POP-yhdisteitä, on niiden hävittäminen termisellä käsittelyllä eli polttamalla.”

ESIMERKKI HAITTA-AINEIDEN ESIINTYMISESTÄ

- PCDD/F- lähde Kuusanoskella
- Hg tulee myös ylävirrasta
- Haitta-aineet ovat erillisillä **sedimentaatioalueilla**.
- Moimisiko MONO?
  - Tietyt näytteenottoalueet
  - Tavoitteenasettelu
  - Kallis PCDD/-F –analyysi
  - Näytteenottotekniikka?

KOHTEEN ERITYSPIIRTEET

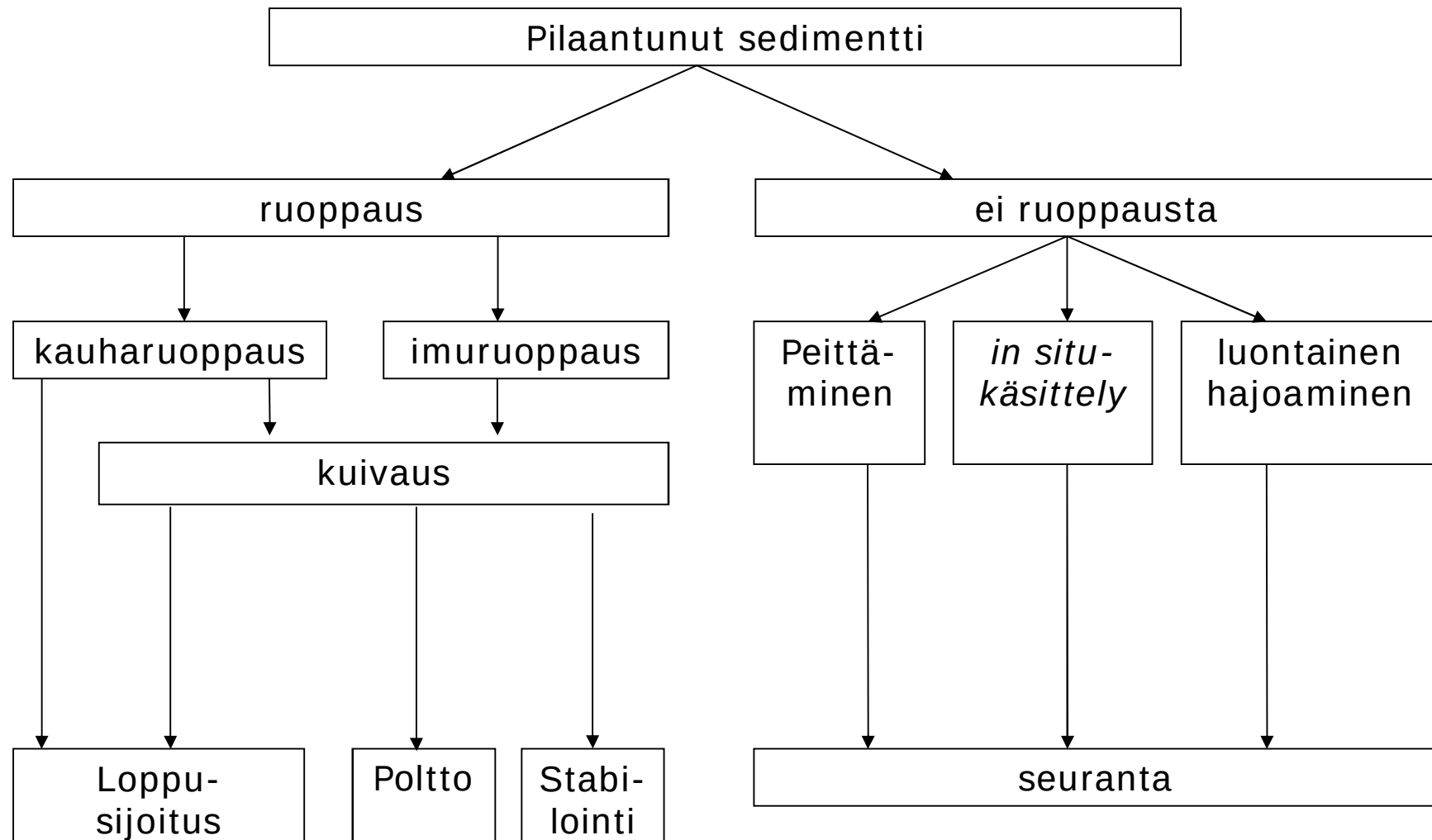
- Haitta-ainepitoisen sedimentti ei levinnyt tasaisesti vaan joen virtauksen vuoksi “pienemmille” sedimentaatioalueille laikuittan
- Verrattuna leviämiseen esimerkiksi
  - Rauhallisesti liikkuva rantasedimentti ~ alueellisesti tasaisesti ja syvyyssuunnassa kerroksittain
  - Pilaantunut pohjavesi ~ tasaisesti laimeneva virtaussuunnassa
  - Pilaantunut maa ~ tapauskohtaisesti
- Kymijoessa sedimentaatioalueilla löyhää, pehmeää sedimenttiä
- Runsaasti irtotukkeja ym puuta
- Uusi PCDD/-F –kuormitus on jo päättynyt
- Mutta Hg kuormitus jatkuu edelleen yläpuolelta
  - Kuusankoskella ollut klooritehdas käytti Hg-menetelmää 1936 alkaen
  - Hg:tä käytetty laajasti mm. limantorjuntaan

MAHDOLLISET KUNNOSTUSPERIAATTEET

KUNNOSTAMISEN PÄÄVAIHTOEHDOT

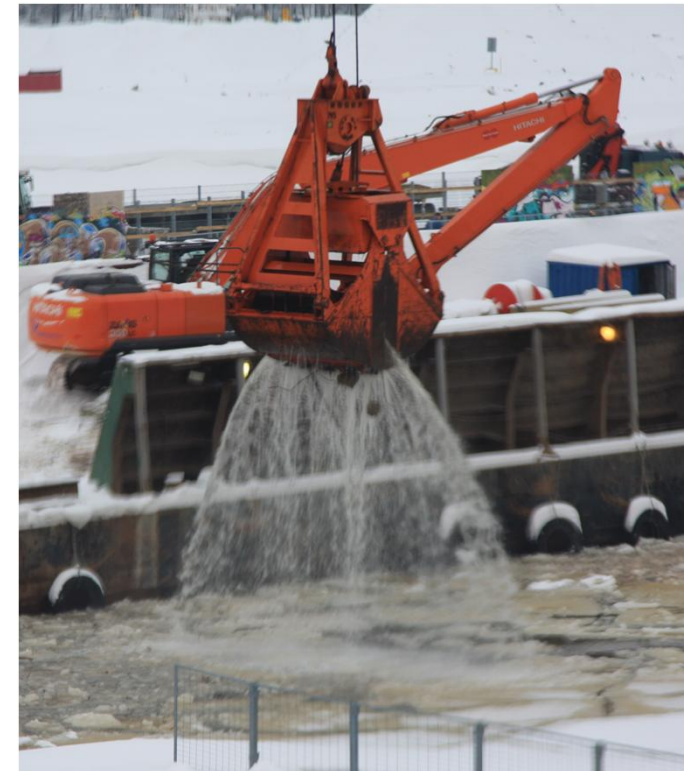
RUOPPAUS

1. Kauharuoppaus

- Erilaisia kauhoja
  - Uppotukit sulkeutuvien kauhojen kiusana
- Kiintoainetta karkaa runsaasti -> rajoitettava
  - Suojaverho ei riitä Kymijossa
  - Ponttiseinä
- Kauharoppauksessa vesipitoisuus ei muutu

2. Imuruoppaus

- Nopeampi kuin kauharuoppaus
- Kiintoainetta karttaa paljon vähemmän
  - Ei tarvitse rajoittaa, jos “pieni päästö” hyväksyttävissä
- Vesipitoisuus lisääntyy moninkertaiseksi -> kuivatus ja stabilointi vaativampaa

KUIVATUS

A. Allaskuivatus

- Käytetty mm. Jätkäsaarella Helsingissä (n. 90.000 m³)

B. Geosäkki

- Käytetty mm. Penttilän sahalla Joensuussa, (n. 53.000 m³)

C. Muut menetelmät

- esim linko, suotonauhapuristin, alipainesuodatin
- Yleensä liian kalliita ja “teknisiä” suurille sedimenttimäärille

Pilot –testaus on usein perusteltua!

RUOPATUN SEDIMENTIN KÄSITTELY

(Pyritty huomioimaan jätelain 646/2011 etusijajärjestys)

1. Poltto: lienee jätelain tarkoittamaa ensisijainen vaihtoehto POP-yhdisteille, jos pitoisuus ylittää vaarallisen jätteen rajan
2. Stabilointi
  - Massastabilointi tai prosessistabilointi eri sidosaineilla
  - Jos stabiloitu massa voitaisiin hyödyntää, olisi jätelain hengen mukainen
3. Loppusijoitus kaatopaikalle on viimeinen vaihtoehto

PEITTÄMINEN RUOPPAAMATTA

1. Peitettäessä löyhä sedimentti irtoisi hyvin helposti
2. Voimakkaasti pilaantunut sedimentti leviäsi nopeasti virtauksen mukana
3. Eristyksen pitkäaikaiskestävyydestä virtaavassa vedessä ei kokemuksia
4. Miten eristetty orgaaninen aines (myös puutavara) käyttäytyy?
-> Kaasunmuodostus?

YHTEENVETO: RISKI HAITTA-AINEIDEN LEVIÄMISELLE SUURI JA EPÄVARMUUKSIA PALJON -> PEITTÄMINEN HYLÄTÄÄN

IN SITU

1. Biologiset *in situ* –menetelmät eivät toimi Hg:lle ja eivät – ainakaan nopeasti - PCDD-/F:lle
2. Kemiaalliset eivät toimi Hg:lle ja tuskin toimivat PCDD-/F:lle ja kaiken kaikkiaan liian vaikeasti hallittavissa virtaavassa joessa

YHTEENVETO: TUSKIN TOIMIIN → *IN SITU* HYLÄTÄÄN

SEURANTAPERIAATTEET

1. Vesi, ERITYISEN TÄRKEÄ KUNNOSTUKSEN AIKANA

- kiintoaine, sameus
- PCDD/-F, Hg, ravinteet

2. Sedimentti

- PCDD/-F, Hg, ravinteet

3. Kalat

- PCDD/-F, Hg

4. Pohjaeläimet

- PCDD/-F, Hg

Sekä kertanäytteenotto että keräimet.

Taustanäytteet kohteen yläpuolelta.

VERTAILU

RAMBOLL

OSA-ALUEJAKO

(1) Kuusankoski - Keltti

(2) Keltti - Myllykoski

(3) Myllykoski

(4) Koskenalusjärvi

(5) Tammijärvi

(6) Tammijärven alapuoli

RAMBOLL

KUSTANNUSVERTAILUN PERIAATTEET

A) RUOPPAUS JA KÄSITTELY

- [Pilaantuneen sedimentin määrä] x [yksikköhinta]
- Yksikköhintana 100 €/m³, sisältää
  - Ruoppaus
  - Siirto
  - Kuivatus
  - Loppusijoitus tai käsittely

B) PEITTÄMINEN PAIKALLEEN

- [Pilaantuneen sedimentin pinta-ala] x [yksikköhinta]
- Yksikköhintana 50 €/m², sisältää
  - Materiaali
  - Työ

Tässä ei oteta kantaa teknisen ratkaisun yksityiskohtiin tai toteutettavuuteen

HAITTA-AINEMÄÄRÄT

		pima-sedimentin		PCDD/F	Hg
		määrä	pa		
		[m ³ tr]	[ha]	[kg]	[kg]
1	Kuusankoski-Keltti	90 000	8,4	1400	140
2	Keltti-Myllykoski	350 000	31	1450	390
3	Myllykoski	430 000	27	900	240
4	Koskenalusjärvi	330 000	44	370	100
5	Tammijärvi	2 900 000	1000	1800	1900
6	Tammijärven alapuoli	720 000	260	?	?

KUSTANNUSVERTAILU

		pima-sedimentin	
		määrä	kustannustaso
		[m ³ tr]	Milj €
1	Kuusankoski-Keltti	90 000	9
2	Keltti-Myllykoski	350 000	35
3	Myllykoski	430 000	43
4	Koskenalusjärvi	330 000	33
5	Tammijärvi	2 900 000	290
6	Tammijärven alapuoli	720 000	72

HYÖTYSUHDE

	[m³tr]	PCDD/F [kg]	Kust.- tehokkuus [€/kg]	Hg [kg]	Kust.- tehokkuus [€/kg]
1	90 000	1400	6 500	140	64 300
2	350 000	1450	24 200	390	89 800
3	430 000	900	47 800	240	179 200
4	330 000	370	89 200	100	330 000
5	2 900 000	1800	159 400	1900	153 500
6	720 000	?	-	?	-

-> Jatkotoimenpiteet suunnataan välille Kuusankoski - Keltti

RAMBOLL

ESIMERKKI KUUSANKOSKI – KELTTI –VÄLIN RUOPPAUKSEN VAIKUTUKSISTA

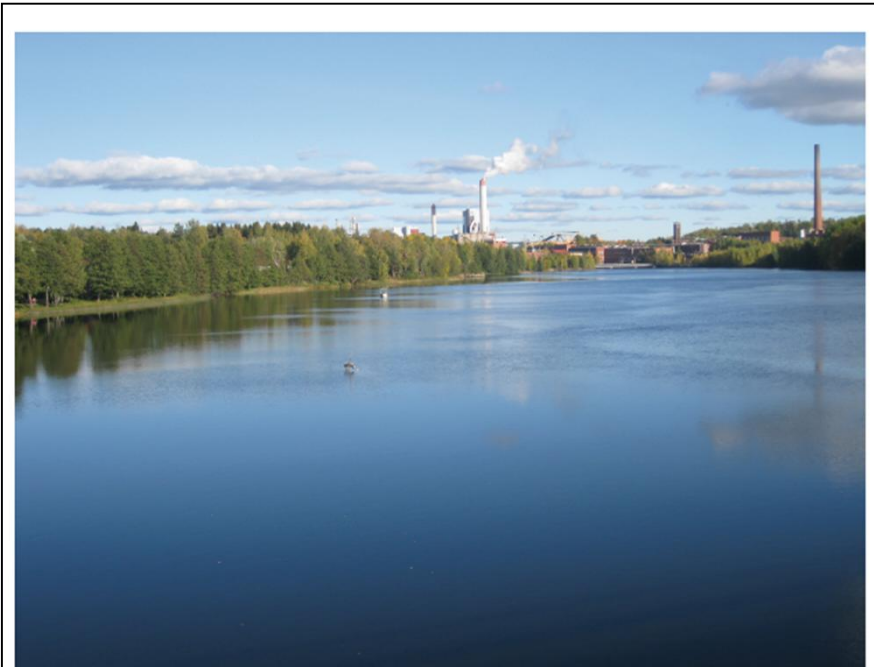
- Ruopattaessa haitta-aineita lähtee liikkeelle kohti alavirtaa (arviot 2...10%)
- Kuormituspiikki alapuolelle
- Tietyn ajan kuluttua kuormitus ruoppauksen jälkeen alkaa vähetä
- Laskennallinen haitta-ainemäärään (kg) muutos sedimentissä ruoppauskunnostuksen ansiosta

	PCDD/-F	Hg
0-AJANKOHTA		
Ei kunnostusta	4	120
kunnostuksen jälkeen	0,09	5
TILANNE 30 VUODEN JÄLKEEN		
Ei kunnostusta	2,9	96
kunnostuksen jälkeen	0,02	4

YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTI (2011)

- Käsitti vain jokiosuuden Kuusankoski – Keltti
- YVA päätettiin toteuttaa, koska
  - haluttiin tämentää kunnostuksen vaikutuksia
  - kaivattiin yhteenvetoa tutkimus- ja suunnitteluaineistosta
  - tarvittiin yhteiskunnallista keskustelua päätöksen pohjaksi
  - (lähde: Visa Niittyniemi, KAS)

RAMBOLL

*Kymijoen pilaantuneiden sedimenttien kunnostus
välillä Kuusaansaari - Keltti*

Ympäristövaikutusten arviointiselostus

KAS:N RATKAISU 22.2.2012

”Kaakkois-Suomen ELY-keskus on toistaiseksi päättänyt luopua Kymijoen kunnostushankkeesta välillä Kuusaansaari-Keltti.

Kunnostamisvaihtoehdoista tehty ympäristövaikutusten arviointimenettely pahimmin pilaantuneen jokiosuuden Kuusaansaari-Keltti kunnostamiseksi on päättynyt. Arvioinnissa nousi esille kunnostamisesta aiheutuvat työnaikaisen riskit suhteessa saavutettaviin hyötyihin.

YVA-menettelyn aikana arvioiduista vaihtoehdoista mikään ei osoittautunut ympäristön kannalta erityisen hyväksi. Myös arviointiselostuksesta saaduissa lausunnoissa ja mielipiteissä korostui epävarmuus kunnostuksen hyödyistä, kunnostamiseen liittyvät riskit sekä riskien hallinta. Lausunnot olivat pääosin kriittisiä kunnostamista kohtaan. Työnaikaiset riskit olisivat olleet liian suuria ja toisaalta nykytilanne joessa on vakaa.”

ARVIOITA

RAMBOLL

ARVIOITA

- Minkälaisena esimerkkinä toimii suurikokoisen PCDD/-F pilaantumien kunnostamatta jättäminen ulkoapäin tarkastellen?
  - Hyvä esimerkki erinomaisesta riskinhallinnasta!Vai:
  - Suuren kunnostuskustannusten aiheuttaman vastuunpakoiluna, mikä on erityisen vakavaa koska hankkeesta vastaava on ympäristöviranomaisen...
- “Hitaaseen” pima-maailmaan tottunut pääsee omaksumaan uudenlaisen lähestymistavan virtaavaan ympäristöön
  - Hg: vaikka joku alue puhdistettaisiin, se pilaantuu uudelleen
  - Ruopatattu sedimentti ei ole samaa kuin tutkimuksissa todettu
  - Normi vaihtuu “ruoppaus- ja läjitysohje” -> Jätelaki / pima-Vna
  - Dynamiikan ymmärtäminen vaatii “vähän” pohdistelua☺

KIITOS